

Béla Szomi Kralj je učitelj in glasbenik, že četrto stoletje tudi vodja glasbene skupine Kontrabant. Foto Primož Hieng

Primož Hieng

Béla Szomi Kralj je učitelj, zaposlen na Osnovni šoli Domžale, poleg redne službe je navdušen še nad logiko, šahom in astronomijo. Je tudi glasbenik, sicer tudi že skoraj četrto stoletje vodja glasbene skupine Kontrabant, prav tako spreten organizator domžalskega etno rock festivala. Béla je tudi dober poznavalec zelišč in gob, skratka, človek mnogo talentov, predvsem pa znanj.

»Če si učitelj s srcem, potem veš, da so vsi otroci za nekaj nadarjeni,« pravi Szomi Kralj, ki bo novembra dopolnil 57 let. »Le v obdobju odrasčanja ne odkrijemo njihovih talentov. Delno je za to kriv tudi okorni šolski sistem – stavek sem povzel po ženi **Arven Šakti Kralj Szomi**, ki je odrasčala v Angliji. Če bi bilo mogoče, bi celotni pouk naravoslovja, fizike, matematike in še česa izvajal zunanje diferencirano. Zakaj? Ker kljub velikemu modrovanju o notranji diferenciaciji pouka učitelj ni sposoben delati na šestih različnih intelektualnih nivojih za določeno snov. Pri zunanji diferenciaciji bi se otroci ali njihovi starši na primer lahko odločili, ali se bo otrok učil osnov fizike, ki bi bila bolj življenjsko uporabna, ali bo učna snov zelo poglobljena, grajena na dobrem poznavanju matematike, ali pa nekaj vmes, kombinacija uporabne in računske fizike. Ko bi

bile sposobnosti učencev v skupini podobne, bi veliko lažje znotraj pouka v zunanje diferenciranih skupinah izvajali notranjo diferenciacijo in odkrivali močne strani učenca.«

Otroci prehitro odnehajo

Béla Szomi Kralj dodaja, da bi za odkrivanje nadarjenosti uporabljal vzvode, ki mu jih sistem dovoljuje, oziroma kjer je tudi njegovo znanje nadpovprečno, predvsem zato, da lahko nadarjenost prepozna: »Za učence orga-

niziram šolska tekmovanja iz razvedrilne matematike, logike, astronomije in fizike, velikokrat pa za to pripravim tudi naloge, ki spodbujajo divergentno razmišljanje – to so tiste z več rešitvami ali več potmi do rešitve. Prvi dve tekmovanji začnem že v 4. ali 5. razredu: podrobno pregledam rešitve – zapise učencev, saj je velikokrat pot do rešitve veliko večji izziv. Razlaga tega zahteva bolj kompleksno znanje, večjo širino kot le neka osiromašena

gola rešitev pri nalogah izbirnega tipa. Po tem tekmovanju najuspešnejše povabim na svoje ure in jim začnem razlagati eno od težjih snovi za to starost, to je izjavna logika. Ob tem poskusu veliko otrok odneha, saj otroci v svojih sodobnih, zelo novodemokratsko-permisivnih družinah niso vztrajni, dandanes se namreč prehitro pride do cilja (z uporabo sodobnih medijev), do nekega rezultata, za katerega

Vzgoja pokornih

»Vidim se v hramu učenosti, kjer bi bodoče učitelje pripravljali na logiko, astronomijo, matematiko, naravoslovje, retoriko, pisanje strokovne literature ali leposlovja in glasbe, prevajanje divje hrane, torej gob in zelišč v naravi. Želim si, da bi svoja znanja prenesel na bodoči rod učiteljev, a bojim se, da se bom prej upokojil, preden bo država spremenila sistem, ki vzgaja pokorne, ne s svojo glavo razmišljajoče državljane. A dotlej se bom trudil in boril, da še naprej z vso vnemo in zanosom odkrivam nadarjenosti otrok in jih tudi razvijam.«

pa ni treba garati. Moja posebnost kot učitelja je, da sem izjemno interdisciplinaren, imam zelo veliko veččin in sem neusmiljen do lenuhov, ki zapravljajo svoje talente. Če otroci ta prvi poizkus prestanejo, jih poskusim navdušiti za astronomijo, saj je prav ta najvišja oblika znanosti, sodobnih medijev pa ne uporablja za čim hitrejšo pot do cilja, temveč za to, da moraš biti za pridobitev vsakega od teh znanj vztrajen in moraš postati interdisciplinaren.«

Zdi se mu neumno, da trenutni šolski sistem ne omogoča, da bi kdo že v osnovni šoli razvijal svoje tehnične, kuharske, računalniške, naravoslovne, jezikoslovne nadarjenosti do skrajnih meja svojih sposobnosti: »A naj še enkrat poudarim: ni dovolj, da ima vsak mlad človek kopicco talentov, podarjenih z geni, otrok jih mora tudi razvi-

ti, tu pa se hitro pokaže, ali starši dobro opravljajo svoje poslanstvo ali le ustvarjajo čim boljše razmere za njegov razvoj. V tem znajo starši dandanes res pretiravati, saj otroku velikokrat kaj kupijo, preden se mu porodi ideja, da tisto potrebuje. V šolah se že tako vmešavajo v delo, da bi otroku ustvarili pot do dobrih ocen, s tem pa spravljajo dobre, zahtevne učitelje v velike težave, predvsem se morajo učitelji velikokrat zagovarjati pred agresivnimi starši, ki poskušajo s pritiski nanj ustvariti neko zaščitno oblogo pred napori za svojega otroka. Namreč: prav otrok – ne učitelji ali starši – bi se moral v šoli počutiti tudi malce nelagodno, sploh če premalo naredi in s svojim trudom ne upraviči tega, da ga starši preživljajo. Um namreč vedno deluje bolje, če je prisiljen delati s polno paro, če se počuti toliko neugodno, da se prisili v razmišljanje.«

Učitelji so hlapci staršev

Sogovornik dodaja, da trenutna osnovna šola torej ne ponuja dobrih rešitev za odkrivanje nadarjenosti,

Navdušena nad klarinetom: Gregor Banko in Kika
Foto osebni arhiv

